

Kuntien hankinnat ja laki puhtaista ajoneuvoista

Teams-info koulukuljetusten kilpailutuksista 4.11.2021

Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

Kuntaliiton yleiskirje puhtaiden ajoneuvojen lainsäädännöstä

Lähetetty kuntiin syyskuussa 2021

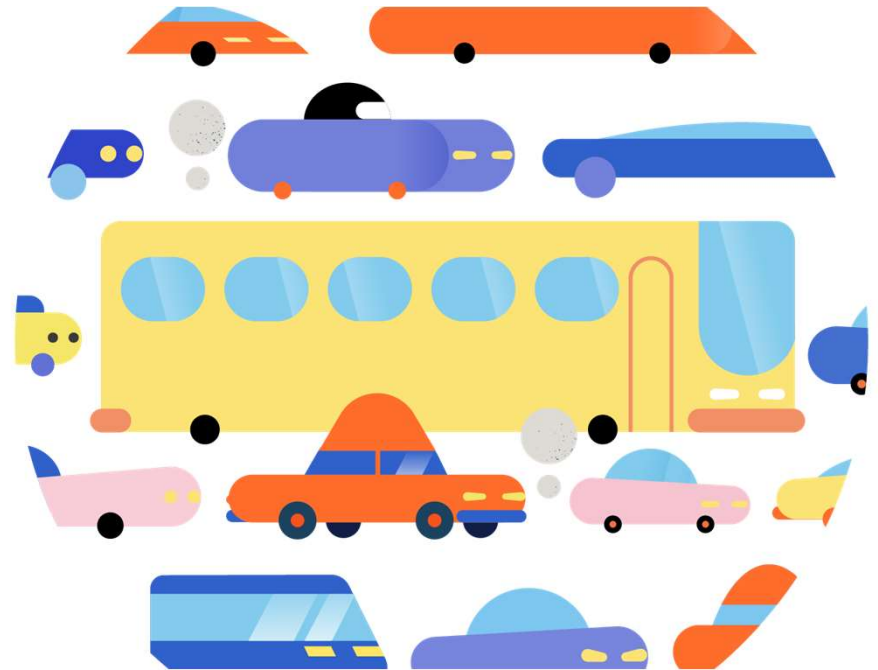
- Yleiskirjeessä kuvataan:
  - puhtaiden ajoneuvojen lainsäädännön keskeinen sisältö
  - uudet vaatimukset kuntasektorin näkökulmasta
  - miten uusia vaatimuksia voidaan huomioida hankintamenettelyissä.
- <https://www.kuntaliitto.fi/yleiskirjeet/2021/laki-ajoneuvo-ja-liikennepalveluhankintojen-ymparisto-ja>

Lain tausta ja tarkoitus

- Puhtaiden ajoneuvojen laissa (740/2021) säädetään ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista
- Tarkoituksena on edistää ajoneuvokannan uudistumista kasvattamalla nolla- ja vähäpäästöisten ajoneuvojen osuutta julkisissa hankinnoissa
- Laki on tullut voimaan velvoitteineen 2.8.2021 ja se koskee **kahta hankinta-ajanjaksoa**
  - 2.8.2021-31.12.2025
  - 1.1.2026-31.12.2030
- Laki koskee **julkisia hankintayksiköitä**
  - kuntia ja kuntayhtymiä (ja niiden liikelaitoksia)
  - valtion virastoja
  - hankintalain piirissä olevia osakeyhtiöitä
  - seurakuntia
  - julkisoikeudellisia laitoksia

Lain soveltamisala

- Julkisen sektorin **ajoneuvo- ja palveluhankinnat**
  - Ajoneuvojen ostaminen, vuokraaminen, leasing, osamaksukauppa
  - Liikennepalvelujen kuten joukkoliikenne- ja henkilökuljetuspalvelujen sekä jätekeräys- tai postipalvelujen hankinnat
  - Soveltamisen piiriin kuuluvat Suomessa **myös käyttöoikeussopimukset**

Koskee vain EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja

- Laki koskee **uusia hankintoja tai sopimuksia**, jotka ylittävät **EU-kynnysarvot**
  - Tavara- ja palveluhankintojen kynnysarvo 214 000 € (valtion keskushallinto 139 000 €)
  - Käyttöoikeussopimuksissa 5 350 000 euroa
  - Erityisalojen hankintalain mukaisissa hankinnoissa 428 000 euroa.
  - Palvelusopimusasetuksen mukaisissa käyttöoikeussopimuksissa kynnysarvo on: 1 000 000 euroa (keskimääräinen ennakoitu vuosittainen arvo) tai 300 000 kilometriä (vuodessa tarjotut julkiset henkilöliikennepalvelut)
- Ajantasaiset kynnysarvot löydät aina www.hankinnat.fi sivustolta.

Palveluhankintojen soveltamisala

- Lakia sovelletaan kaikkiin EU-kynnysarvot ylittäviin **ajoneuvohankintoihin**
  - Ajoneuvohankinnalla tarkoitetaan ajoneuvon ostoa, vuokrausta, leasingia tai osa-maksukauppaa
- Palveluhankintojen osalta lakia sovelletaan kuitenkin **vain tiettyjen hankinta-nimikkeistön** (CPV) nimikkeisiin

CPV-koodit:

- 1) joukkoliikennepalvelujen suorittaminen maanteitse (60112000-6)
- 2) matkustajien erikoismaantiekuljetukset (60130000-8)
- 3) tilausmatkustajaliikenteen palvelut (60140000-1)
- 4) jätteen keruupalvelut (90511000-2)
- 5) tieliikenteen postikuljetukset (60160000-7)
- 6) pakettien kuljetuspalvelut (60161000-4)
- 7) postin jakelupalvelujen suorittaminen (64121100-1)
- 8) pakettien jakelupalvelut (64121200-2)

Mitä ajoneuvoja laki ei koske?

- **M1, jos ajoneuvossa pyörätuolipaikka**
- traktorit
- moottorityökoneet
- pelastus- ja hälytysajoneuvot
- ambulanssit
- poliisiajoneuvot
- Tullin ja Rajavartiolaitoksen ajoneuvot
- Ruumisautot
- **M3-linja-autoissa** ns. seutuliikenteen bussit (M3, alaluokka II) ja kaukoliikenteen bussit (M3, alaluokka III)
- armeijan ajoneuvot
- rakennustyömaiden, satamien, louhimoiden ja satamien ajoneuvot
- auraskalusto
- L-luokan ajoneuvot kuten moottorikäyttöiset kaksi-, kolmi- tai nelipyöräiset ajoneuvot

Huom. Poliisin, pelastuksen, M1-ajoneuvojen ja armeijan kaluston osalta pitää olla rakennettu/muokattu kyseiseen käyttötarpeeseen.

Ajoneuvokategoriat ja puhtaat käyttövoimat

Ajoneuvon tyyppi	Alkaen 2.8.2021	Alkaen 1.1.2026
Henkilö- ja kevyet hyötyajoneuvot (ajoneuvo-luokat M1, M2 * ja N1)	max CO2 50 g/km ja RDE max 80 %	CO2 0 g/km
Kuorma-autot (ajoneuvoluokat N2 ja N3)	uusiutuva diesel, biokaasu, maakaasu, vety tai sähkö	uusiutuva diesel, biokaasu, maakaasu, vety tai sähkö
Linja-autot (ajoneuvoluokka M3, alaluokat I ja A) * *M2 jos joukkoliikennekäytössä	uusiutuva diesel, biokaasu, maakaasu, vety tai sähkö lisäksi organisaatiokohtaisia sähköbussivaatimuksia	uusiutuva diesel, biokaasu, maakaasu, vety tai sähkö lisäksi organisaatiokohtaisia sähköbussivaatimuksia

Puhtaiden ajoneuvojen osuuksien yleisvelvoitteet (ks. myös kuntien eriytetyt vaatimukset)

Ajoneuvon tyyppi	Alkaen 2.8.2021	Alkaen 1.1.2026
Henkilö- ja kevyet hyötyajoneuvot (ajoneuvoluokat M1, M2 * ja N1)	38,5 %	38,5 %
Kuorma-autot (ajoneuvoluokat N2 ja N3)	9 %	15 %
Linja-autot (ajoneuvoluokka M3, alaluokat I ja A) * *M2 jos joukkoliikennekäytössä	41 %	59 %

Kunnat: henkilö ja pakettiautot

Hankintayksiköt	2.8.2021-2025	2026-2030
Kaupunkien hankintayksiköt Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Oulu, Pori, Rovaniemi, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa, Vantaa	50 %	50%
Muut kunnat maakunnittain:		
Etelä-Karjala, Kanta-Häme, KeskiSuomi, Kymenlaakso, Pirkanmaa, Päijät-Häme, Satakunta, Uusimaa, Varsinais-Suomi	35%	35%
Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo	20%	20%

Kunnat: kuorma-autot

Hankintayksiköt	2.8.2021-2025	2026-2030
Kaupunkien hankintayksiköt Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Oulu, Pori, Rovaniemi, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa, Vantaa	15%	21%
Muut kunnat maakunnittain:		
Etelä-Karjala, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Kymenlaakso, Pirkanmaa, Päijät-Häme, Satakunta, Uusimaa, Varsinais-Suomi	5%	10%
Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo	0%	5%

Kaikki hankintayksiköt: ympäristöystävälliset ja energiatehokkaat linja-autot

Hankintayksiköt	2.8.2021-2025	2026-2030
Kaikki hankintayksiköt	41 %	59 %

Puhtaan bussikaluston vaatimukset (sähkö, vety)

Hankintayksiköt	2.8.2021-2025	2026-2030
HSL Helsingin seudun liikenne	35 %	60 %
Tampereen seudun joukkoliikenne	15 %	25 %
Turun seudun joukkoliikenne	15 %	25 %
Lahden seudun joukkoliikenne	5 %	15 %
Jyväskylän seudun joukkoliikenne	5 %	15 %
Oulun seudun joukkoliikenne	5 %	15 %
Muut toimijat	0 %	0 %

Lain soveltaminen ja velvoitteet

1. hankinta-
ajanjakso alkaa
2.8.2021

2. hankinta-
ajanjakso alkaa
1.1.2026

Kilpailutus ennen voimaantuloa -> Ei sovelleta

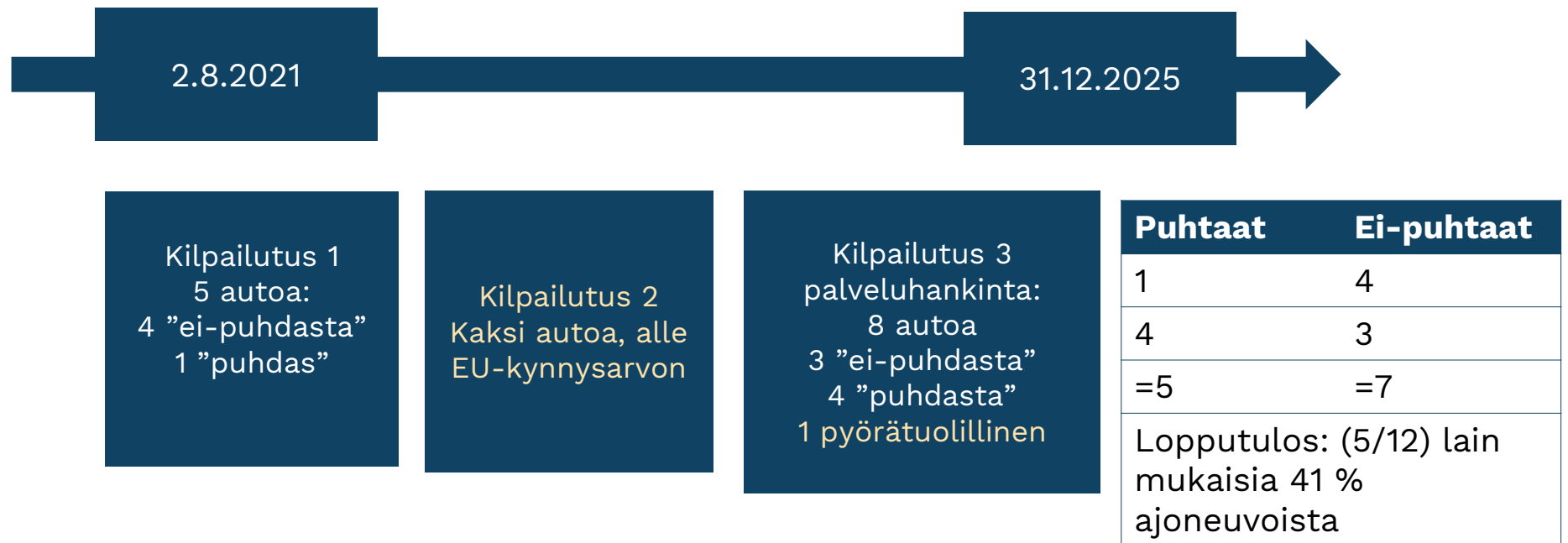
Kauden 1 vaatimukset

Kauden 2 vaatimukset

Lain velvoitteet: Puitejärjestely ja dynaaminen hankintajärjestelmä

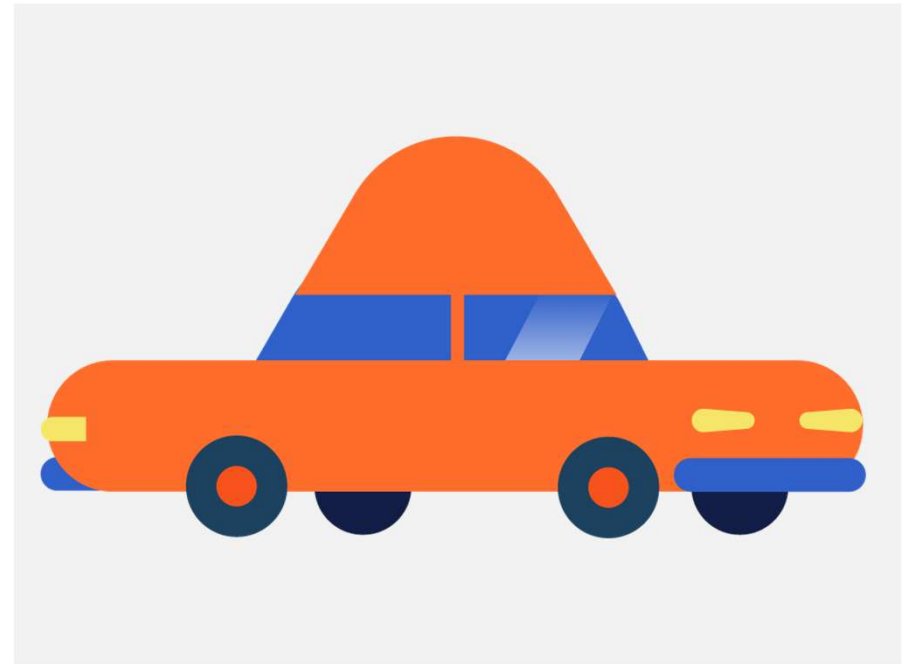
Esimerkki laskentatavasta

Millaisia toteutusvaihtoehtoja on kilpailutusvaiheessa?

- Lainsäädäntö ei aseta vaatimuksia toteutustavalle.
- Vaatimuksia kalustolle voidaan asettaa kilpailutuksessa:
  - Vaatimuksena: Ajoneuvon X tulee olla puhdas ajoneuvo
  - Pisteytysperusteena: Ajoneuvosta X saa enemmän pisteitä
  - Bonus: Saa korkeamman hinnan, jos ajoneuvo täyttää vaatimuksen
- Huom. Ajoneuvot tulee ilmoittaa jälki-ilmoituksessa, eli sopimuskauden aikaisia muutoksia/parannuksia ei huomioida

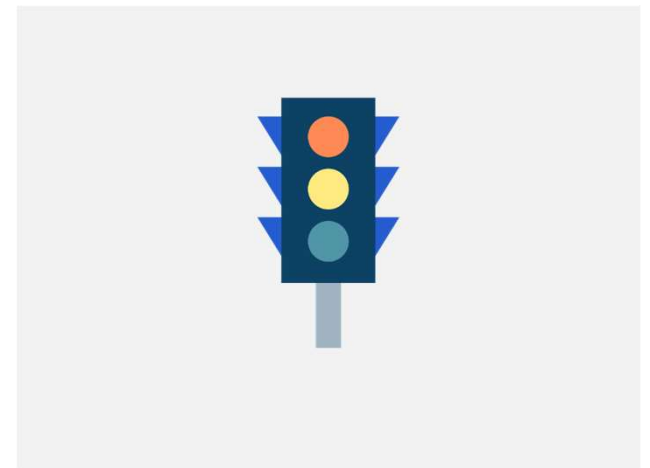
Mitä jos emme saa tarjouksia avoimessa menettelyssä?

- Jos ei saada tarjouspyynnön mukaisia tarjouksia, on mahdollista
  - Siirtyä neuvottelumenettelyyn (jos on saatu tarjouksia, mutta ne eivät täytä vaatimuksia eikä kohdetta olennaisesti muuteta)
  - Siirtyä suoraan hankintamenettelyyn (jos ei ole saatu tarjouksia eikä kohdetta olennaisesti muuteta)
- Jos tarjoukset ovat esimerkiksi taloudellisesti tilaajan kannalta kohtuuttomia
  - Hankinta on mahdollista keskeyttää **perustellusta syystä**
  - Mahdollista kilpailuttaa hankinta uudelleen
- Huom. Tarjousten puuttuminen ei vähennä hankintayksikön velvoitetta täyttää lain vaatimus
- Muista, että velvoite tulee täyttää seurantakauden (hankinta-ajanjakson) aikana. Olisiko myöhemmin parempi tarjonta?

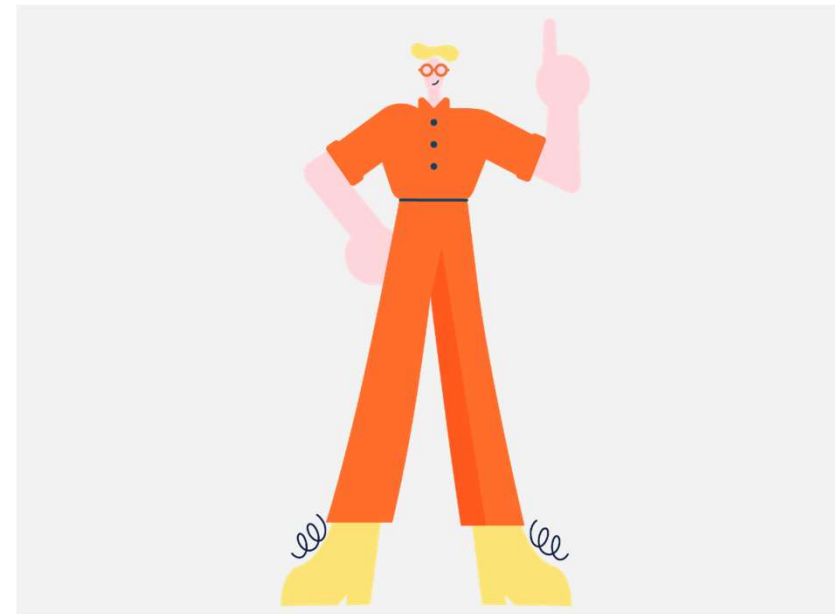
Miten lain noudattamista valvotaan?

- Hankintayksikkö ilmoittaa **jälki-ilmoituksella**
  - sopimukseen liittyvien lain soveltamisen piirissä olevien **ajoneuvojen lukumäärän** ja
  - **kuinka moni niistä on ns. puhtaita**
- Jos ajoneuvojen tarkkaa lukumäärää ei tiedetä sopimuksetekovaiheessa -> ilmoitetaan paras arvio asiasta
- Itse ajoneuvon toimitusta/ostoa ei enää ilmoiteta
- **Ilmoittamiselle** on mahdollista asettaa **uhkasakko**
- Valvova viranomainen **Liikenne- ja viestintävirasto Traficom**, joka seuraa Suomen velvoitteiden toteutumista ja raportoi komissiolle

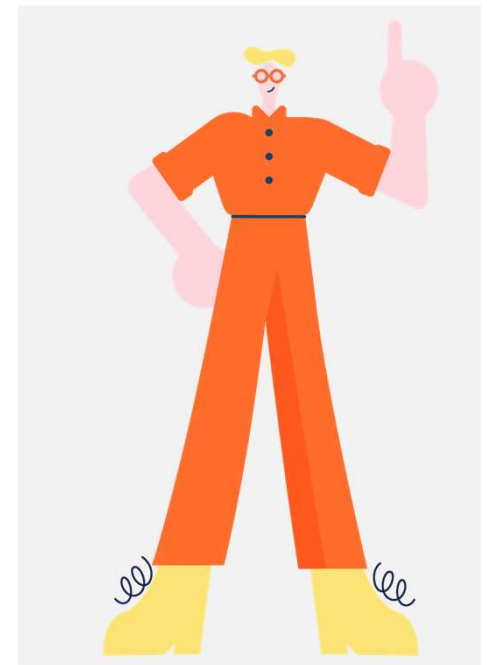
Muista ainakin nämä 1/2

- Selvitä organisaatioosi sovellettavat vaatimukset
- Järjestä markkinavuoropuhelu velvoitteiden täyttämistä markkinatoimijoiden kanssa
- Muista että lakia sovelletaan ajoneuvohankintoihin ja vain tiettyyn osaan palveluhankinnoista
- Huomioi, että laki koskee vain EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja
- Huomioi, että laki koskee vain lain voimaantulon jälkeen tehtyjä kilpailutuksia
- Muista, että lain asettamat vaatimukset tulee täyttää kummallakin hankinta-ajanjaksoilla / seurantakaudella, ei yksittäisessä hankinnassa

Muista ainakin nämä 2/2

- Arvioi, mitkä ajoneuvot soveltuvat parhaiten vaatimusten täyttämiseen (ajoneuvon koko, käyttötarkoitus ja latausmahdollisuudet)
- Lain soveltamisen ulkopuolelle jääviä hankintoja ei oteta seurannassa huomioon
- Sekä omat ajoneuvohankinnat (leasing, vuokra, osto) että palveluhankinnat lasketaan yhteen, kun arvioidaan tavoitteiden toteutumista.
- Kilpailutuskohtaiset ajoneuvomäärät tulee ilmoittaa jälki-ilmoituksella
- Muista, että sopimusaikaisia parannuksia käytettävään ajoneuvokantaan ei huomioida velvoitteiden toteutuksen seurannassa. Seurannassa otetaan huomioon vain hankinnan jälki-ilmoituksessa ilmoitettu kalusto.

Tule mukaan Kuntaliiton puhtaiden ajoneuvojen kuntaverkoston

- Ilmoittaudu mukaan lähettämällä viesti:
  - Johanna.vilkuna@kuntaliitto.fi
- Hankintoihin liittyvissä asioissa saa apua **Julkisten hankintojen neuvontayksiköstä**
  - hankinnat@kuntaliitto.fi

Kiitos!

Johanna Vilkuna
kehittämispäällikkö

etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi